

Audzēsīm vairāk aitas

Līdz šim lielākās govslomu saimniecības piegriezā maz vērtības aitikopībai, vai pat nemaz neturēja aitas, aizbūdinādāmās, ka aitikopība neatmaksājas. Nav pamata uzskatām, ka govskopība nav savienojama ar aitikopību. Aitikopība ir labi var atmaksāties arī intensīvi nostādītās govslomu saimniecībās. Še aitas galvenām kārtām var pārtikt no govju jau izmantotām ganībām, tā dodot lauksaimniekiem vēl prāvu peļņu.

Aitas ir tipiski ganību dzīvnieki un attiecīgos apstākļos vasarā pārtiek vieglīgi no ganībām, bet ziemā ar lēto rupjo barību. Saprātīgi noorganizēta šī nozare saimniecībai ir ļoti ienesīga.

Valsts statistiskās pārvaldes ziņās par aitikopību Latvijā redzams, ka aitikopības attīstība strauji aug, sevišķi pēdējos gados. Taču līdz šim vēl nav bijis iespējams apmierināt ar aitikopības ražojumiem iekšzemes vajadzības, nemaz nerunājot par eksportu. It sevišķi pieprasījumi pēc aitikopības ražojumiem pieaug patreizējā laikā, kad izslēgti jebkāds imports. Iekšzemes vajadzības apmierināšanai mums patreiz nepieciešami gadā aptuveni 2,8 milj. kg vilnas, kas iztāsa 1,4 kg uz katru iedzīvotāju. Mazā aitu skaļa dēļ mēs spējam apmierināt tikai pusi no pieprasījumiem. Bez tam vilnas patēriņš tagad dubultosies, pat trīskārtosies, jo nav iespējams dabūt kokvilnas u. c. audumus un arī armijas vajadzībām jādod sava daļa. Tādēļ pēdējais laiks tagad, jau šim rudenī, ķerties pie aitu skaļa pavairošanas.

Vietējās aitas ir sliktas ražotājas: ar mazu vilnas cirpumu un niecīgu dzīvsvāru. Dažas Latvijas novados aitikopība ir ierindota, līdzvērtīgi govskopībai, gada vietā un, lai uzlabotu vilnas kvalitāti un kvantitāti, tāpat arī aitu dzīvsvāru un galgumu, aitu sugas uzlabošanai ir nācies ievest tekus no Zviedrijas, Vācijas un Anglijas. Tie tagad sajukušies ar mūsu vietējām aitām, tās uzlabojot, un daudzās vietās radušās labas aitu audzētavas. Šīs tirsugas aitas sauc par Latvijas tumšgalvainām.

Sogad visai jāpatur visas pavasarī un iepriekšējā rudenī dzimušās aitas. Turpmāk jāpiegriez liela vērtība arī audzēšanas izdevumu atgūšanai, kādēļ jādodmā pie tādu aitu, kuru varētu tālāk audzēt un izkopt ar atmaksāšanos.

Aitas, levdējot to ārējo izskatu un saimnieciskās īpašības, tiek dalītas trīs grupās: vietējā aita, vietējā uzlabotā aita un kultūršķirnes aita.

Vietējās aitas pēc savas izcelšanās un izskata stāv tuvu pirmatnējai ziemeļu īsastājai aitai. Šī aita ir sliktā vilnas ražotāja un barības izmantotāja, kādēļ nav ieteicama.

Vietējās uzlabotās aitas ir cēlušās no vietējās un kultūršķirnes aitu saplūdma. Atsevišķi īpatņi, lielākā vai mazākā mērā, ir raksturīgi kultūršķirnei. Šīs grupas aitas nekādā ziņā nav pielīdzināmas vietējai aitai. Tās ir labākas ražotājas, labākas barības izmantotājas, galīgākas un jau tāpēc atmaksājās. Šīs grupas teki ir spējīgi iedzemdēt pēcnācējos kultūršķirnes īpatņus.

Kultūršķirnes aitu grupā ierindojas šropširas, oksfordširas, vācu melngalvainās un no šiem īpatņiem ar uzlabošanu un rūpīgu izlasi izaudzētās Latvijas tumšgalvainās.

Turēšanai un audzēšanai katrā ziņā ieteikta ir kultūršķirne — Latvijas tumšgalvainās, bet kur tādās nav, tad vismaz ar kultūršķirnes tekiem jāuzlabo vietējās aitas. Soruden katrā ziņā visiem aitu turētājiem jārūpējas par krietnā tirsugas teka iegādi sava aitu ganāmpulka uzlabošanai. Parasta parādība daudzās saimniecībās ir turēt gadu no gada tekus no sava ganāmpulka. Tā ir novēršama

parādība. Turot tekus no sava ganāmpulka, nonāk pie tuvas radniecības un līdz ar to pie pārsmalcinātības un izvirītības. Aitām paliek plānas ausis, šķidra vilnas sega, tievas un kroplas kājas; tās ir vārgas, sliktu miesas būvi. Tādēļ labiem aitikopjiem jāievēro: katru gadu jaunu teki no neradniecīgām asinīm.

Aitikopības atmaksāšana ir atkarīga no saimnieka pūlēm un interesēs. Aitikopības ienesība atkarīga vispār no izlases, piegriežot vērtību ķermena formām, ārudzībā un ražībā, bez tam arī turēšanas apstākļiem.

Lai nodrošinātu aitu auglību un divniešu dzimstību, jārūpējas:

- 1) lai jēri no mātēm būtu atšķirti 2 mēnešus pirms aitu meklēšanas, kas parasti, pēc vasaras pārtraukuma, iestājas ap augusta — septembra mēnešiem. Jārūpējas, lai lecināmās aitas būtu šim laikā labā miesas stāvoklī. Aitām jāapcērpj auses un gūžas;
- 2) lai tekis pirms lecināšanas sezona sāksnās tiktu nociptas, apgriezti nagl; tas jāatkārto trīs reizes gadā;
- 3) jāievēro sekošas aitu higiēnas prasības: a) pavasarī ganos laižot visām aitām jābūt nociptām un apgrieztiem nagiem; b) tā kā aitas āda parasti ar suku netiek tīrta, tad pirms cirpšanas aitas jāizmazgā. Pēc mazgāšanas aitas jā-

iedzen tīrā, sausi pakaisītā aizgaldā izzavēties un tad cērpj. Rudenī, mazgājot ieteicams pieliet klāt ūdenim kādu dezinficējošu šķidrums, tā izsargājot aitas no vilnas grauzēju insektiem (vilnas iekrišana); c) 3—6 nedēļas veciem jēriem jāapgriež auses — tekišiem īsākas, aitiņām atstājot garākas, tā, lai būtu tikai pārsegta maksts;

- 4) pie aitu veselības kopšanas prasībām vēl pieder sekojošās: a) aitas nav turamas kopīgi ar cūkām, zirgiem un govīm. Aitām valaga 6—8°C temperatūrā un atsevišķu telpu. Var turēt labi šālētā šķūnī, ja tikai nav caurvēja; b) ja starp jēriem atgādās saslimšanas gadījumi, tad valnojama nabīgas nepārsiešana. Jaunpiezimušiem jēriem katrā ziņā jāpārsien nabīga un jādezinficē; c) bez parastām uzturvielām aitām jādod minerālvielas: barības kaļķis, krīts un vāramais sāls. Sāli var pasniegt laizāmās sāls veldā; d) aitu kūlis katru rudenī jāizkalķo; e) kūlis jābūt arī gaismai (logiem); f) oauru gadu, katru dienu aitas jālaiž ārā pastaigāties (arī ziemā).

Pie aitikopības darba jāķeras ar saprātu. Aitikopībai nākotnē ir plašas iespējas.

Jēk. Piesis,
Cesvaines rajona lopkopības instruktors.

Kartupeļu iezīmošana stīrpās

Vislabāk kartupeļi uzglabājas tādās vietās, kur tiek uzturēta piemērota temperatūra un gaisa vēdināšanas apstākļi. Pie +2 līdz +5°C bumbuļi uzglabājas ar vismazākiem zudumiem, jo tad tie vāli elpo un šāda temperatūra nav labvēlīga arī sīkbtūņu attīstībai. Parasti labās kartupeļu novietnēs šī temperatūra uzturama pati no sevis. Ja glabātuvē trūkst vēdināšanas, elpošanas procesā ar laiku izlietojas labais un uzkrājas sliktais gaiss, kurā attīstas pastiprināji sīkbtūnes un kartupeļi sāk strauji pūt. Šis apstākļis svarīgs sēklas materiāla glabāšanai vietās. Ja trūkst ventilācijas, tad elpošanā izdalījusies oglekšābe jūtamā novājina bumbuļu digšanas spējas. Nevēdinātā telpa paliek arī mitra un tas veicina bumbuļu pušanu.

Sos noteikumus iespējams ievērot, uzglabājot kartupeļu ražu labi sagatavotos pagrabos vai pareizi iezīmētās stīrpās. Tām saimniecībām, kurām trūkst piemērotu pagrabu, kartupeļu ražu ieteicams uzglabāt stīrpās. Arī prakse liecina, ka ļoti bieži kartupeļi pagrabā neuzglabājas tik labi kā stīrpā, jo minētos noteikumus pareizi iekārtoja stīrpā var ievērot vislabāk. Pagājušā gada pieredzējumi liecināja, ka stīrpās uzglabātie kartupeļi no sala nav, vai ļoti maz cietuši, kamēr citās glabātuvēs, pat labos pagrabos bija iespiedies sāls.

Kartupeļu stīrpa vieta izraugama vislabāk kartupeļu laukā vai tā tuvumā, augstākā un smilšainākā vietā. Vēlams šo vietu izraudzīt tur, kurā būtu pasargāta no valdošiem ar bargākiem ziemas vējiem. Kā dabiska aizsarga te varētu ļoti derēt saimniecības ēka, mežs un t. t.

Pirms kartupeļu novietošanas stīrpās, tās vietu nolīdzina un zemi norok apm. 15 cm dziļumā, gēmot stīrpa novietnes platumu 2 metri. Stīrpa garums var būt pēc vajadzības, jo tās garumu var noteikt jau iepriekš, ja ievēro, ka pie tāda stīrpa platumu un 1 m augsta sābruma uz 15 tekošiem metriem iespējams iezīmēt ap 100 kvintālu kartupeļu. Stīrpa novietnes garumā izrokams 20 cm dziļš trīsritveidīgs grāvītis, kurā ieliekamas 3 kārtiņas. Šāda ietase kalpo gareniskai ventilācijai stīrpa apakšā. Pēc stīrpa vietu ieteicams nokārt ar plānu salmu kārtu un izrakt grāvīti, kas pēc 3 metriem, iedzenami ar salmu griešti aplīti, apm. 1,5 metra garī mēti. Pēdējie nodē kartupeļu sābrumā kā vertikālā ventilācija.

Kad visi šie priekšdarbi veikti un tādā kārtā stīrpa vieta ir sagatavota, tad kartupeļi bejami apm. 1 m augsta. Pie šādiem samēriem, 2 m platumā un 1 m augstumā, stīrpa malas veidos vēlamo stipumu — šaurākās un augstākās stīrpa kartupeļi sliktāk uzglabājas un ātrāk pietem var piekļūt sāls. Parasti kartupeļu bēšanu iesāk no viena gala un ietērpina stīrpa veidošanu līdz otram galam. Tad kartupeļus apsedz ar 15 cm biezu salmu kārtu, kurā, virs stīrpa šķautnes, novieto 2 vai 3 kārtiņas visā stīrpa garumā. Tādā kārtā stīrpa būs nodrošināta ar apakšējo, augšējo un vertikālo ventilāciju. Pēc tam uzber 15 cm biezu salmu kārtu un atstāj šādā stāvoklī līdz salam. Šīs kārtas un ierīkoto ventilāciju ļauj stīrpai pietiekoši labi vēdināties. Vertikāli iedziļoti mietu galim jābūt no stīrpa ārā, kurus, pie otras pārsegšanas aizber. Ja kartupeļu ir daudz un stīrpa iznāk gara, tad, lai kartupeļus nepārvērtotos pušana stīrpa garumā, ieteicami kartupeļu grēdu nodalīt ik pēc 4 metriem ar salmu šķērsliniem. Pirms sala vai salma iestājoties liek otru apm. 20 cm biezu salmu kārtu un virsū uzber 30 cm biezu zemes kārtu. Pie otras uzberšanas jāraugās, lai ventilāciju gali būtu pamatīgi nosegti, jo pa tiem var iespieties ziemā sāls.

Uzberot otru zemes kārtu, vēlams to atstāt grumbulainu, jo tad labāk atšķērās un turās sniegs. Ja kartupeļu stīrpa atrodas no vējiem neaizsargātā vietā, kur sniegu varētu nopūt vējš un kalns vietās iespējams sāls, tad stīrpa uzmet nedaudz skuju zarus sniega aizturēšanai. Sevišķi tas sakāms par stīrpa virsotni, šaur šķērslīni stīrpā kartupeļi uzglabājas labi: nesasals, nezūst, nesūta un nepūt. Tomēr arī tie vajadzīga iestādīšanās, lai kartupeļu stīrpa nosegtu pareizā biežumā. Gar stīrpa abām malām izrokami grāvīti liek ūdens uzturēšanai. Kartupeļu pārsegšanai vajadzīgs 10 prurudzu salmu no iezīmēto kartupeļu svāra. Pirms kartupeļu novietošanas stīrpā, bumbuļi šķirojami un atlasījami bojātie. Arī stādāmās materiāls uzglabājams savrup, t. i. tajā pašā stīrpā, tikai atdalām ar salmu šķērsliniem. Kartupeļu stīrpa var būt mitrus, tie izžūst un zeme no bumbuļiem glabāšanai nekaitē, var būt pat laba, jo aizkavē pušanu.

Apkašosim trakumsērgu

Pēc noteikumiem un instrukcijas par trakumsērgas apkašanos šī sērga kā arī tas aizdomas piesakams 24 stundu laikā tuvākam veterinārārstam, policijai, pilsetas vai pagasta valdei. Ar trakumsērgu slimie vai aizdomīgi dzīvnieki novietojami šķirti no pārējiem mājas kustoņiem, bet nogalinātie vai nobeigušies uzglabājami līdz veterinārārsta ierašanai, kas tad izdarīs attiecīgu izmeklēšanu.

Šāda ricība ir nepieciešama, jo trakumsērga ir bīstama ne tikai mājkustoņiem, mājputniem, meža dzīvniekiem, bet arī cilvēkiem. Trakumsērga ir lipīga slimība, kas raksturojas ar apzīgas traucējumiem, uzbudinājumu — tieksmi uzbrukt un slimības beigu cēlonā ar paralizes parādībām un tam sekojošu nāvi. Sērgas izsaucejs ir ļoti sīks, mikrospora nesaskatāms — filtrējamas vīrus. Tas rada smadzeņu šūnās iegarenus veidojumus (Negri ķermenīšus). Šo izmaiņu sekas ir smadzeņu normālas darbības traucējums. Sērgas izsaucejs ir samērā izturīgs pret pušanu. Stīprāki dezinfekcijas līdzekļi to diezgan ātri noņem.

Arpus dzīvnieka organisma attīstīties nevar. Dabīgos apstākļos aplūšana ar trakumsērgu notiek galvenokārt ar traka supu kodieniem. Parasti saslimst 30—40 proc. no saskostiem dzīvniekiem, pie kam galas ēdāji ir jūtīgāki par zāles ēdājiem. Novērojumi rāda, ka saslimšana pēc sakošanas iestājas ātrāk, ja kodiena vieta atrodas tuvāki centrālajai nervu sistēmai (kodiens purnā, sejā), vai nēriem bagātos audos. Inficēties ar trakumsērgu var arī uzņemt ar trakumsērgu sasilmušu lopu pienu, vai citus produktus, kā arī ar brūcēm, atļaujot tās aplaizīt sasilmušam sunim. Pēc aplūšanas trakumsērgas pazīmes neietājas tūlīt, bet gan pēc zināma laika, t. s. leģulas perioda. Leģulas periods ir laika sprīdis, kas paiet no inficēšanās resp. traka supu kodiena līdz trakumsērgas pazīmju parādīšanās brīdim. Šis periods var svārstīties no 2—3 nedēļām līdz 3 mēnešiem, gadam un pat vairāk. Ja kodiens atradīsies tuvāk centrālajai nervu

sistēmai (galvai) un tas būs dziļāks un brūce mazāk asiņos, jo brūcē būs vairāk ar sīkālām nokļuvušas asinis un leģulas periods būs īsāks un ātrāk iestāsies trakumsērgas pazīmes.

Trakumsērgas pazīmes parasti ir divējādas formas. Retāki sastopamais klusais trakums, kas raksturojas ar īsaku, vai pat iztrūkstosu uzbudinājumu stadiju. Pie šīs formas novērojamas izturēšanās izmaiņas, nomāktība, apakšzokļa atkāšanās. Nāve parasti iestājas 3. dienā, pieņemoties paralizes stāvoklī. Parasti mājkustotni slimo ar otro trakumsērgas formu, kas ir saistīta ar uzbudinājumu. Šai formai ir samērā raksturīga 3 atsevišķas slimības stadijas — melancholiskā, uzbudinājuma un paralītiskā. Sakumā ir melancholiskā stadija, kurā eziņē izmaiņas parastā izturēšanās. Dažkārt novērojama nepaklausība, nemiērs, bailes, nepamatoata riešana un kustības, supi piem. ķer. mušas, kaut tādu nav. Tie arī brīžiem labprāt neuzņem barību, turpretim cietreiz ēd pretīgu un nesagreimojamus priekšmetus (kokus, salmus, zemi). Bieži iestājas norīšanas apgrūtinājums un nīkulošana. Pēc apm. 2—3 dienām iesākas uzbudinājuma stadija. Šim slimības laikā supi cenšas atrāsties no saites, aizbēgt, uzbrukt kā cilvēkiem un dzīvniekiem, tā arī nedzīvīgu priekšmetiem un tos plosīt dažkārt pat līdz zobu izlaušanai. Iesākas trakošana. Acu izteiksme bieži izmainījusies — glūnoša, stīklaina. Tas pats sakāms par balsi — tā aizsmakust. Dažkārt trakošnie supi asti nes starp kājām. Trakošana turpina apm. 2—4 dienas. Tai seko paralītiskā stadija. Šim pēdējā slimības periodā, paralizes stāvoklī pieņemoties, apakšzoklis pilnīgi atkārtās, mēle izkārās, norīšana nav iespējama, kustības nav saskapotas. Suns, piem.

iet grīdojamies, stipri nolēnējies, acis iekritušas, miglainas, bezspēcīgs un, paralizēti vēl pieņemoties, dažās dienās nobeidzas. No trakumsērgas pirmo pazīmju parādīšanās līdz nāvei parasti paiet 8—11 dienas. Apskaitās pazīmes galvenā kārtā novērojamas pie supiem. Citiem mājkustotiem līdzīgas un tās dažkārt pastiprina katrā mājkustotņu sugā dotās dabas īpatnības, tā piem.: govskopļi uzbudinājuma stāvoklī nedabīgi mūro, cenšās badīt, ragiem kak zemi; zirgi torp bailīgi, spērj; putni uzkrītoši lec gaisā. Saslimušo ārstēšana ir bezsekmīga un ar likumu aizliegta. Traku supu vai citādi inficēto cilvēku izsargāšanai no saslimšanas ar trakumsērgu pielieto speciālu potēšanu. Ar trakumsērgu slimo vai saslimšanā aizdomīgo dzīvnieku kaušana un tādu dzīvnieku atsevišķu daļu, piena vai citu ražojumu pārdošana vai izlietošana aizliegta.

Īsumā iepazīnušies ar trakumsērgas apkašanos noteikumu un instrukciju prasībām, trakumsērgas būtību un pazīmēm un ievērojot, ka trakumsērga ir lipīga un nes mēvi kā cilvēkiem, tā mājkustotiem un tā arī materiāla rakstura zaudējums, jāsekmē trakumsērgas apkašanos. Šo darbu veicot jāseko, lai saimniecībā nebūtu lieki suni un kaķi. Supus jātur piesietus stīrpā saitē. Izlāzot supus ārpus mājas, tos nepieciešams apgādāt stīpriet uzpurpēm. Jārūpējas par supu un kaķu apkārklejotāju iznīcināšanu. Ganāmpulki apsargājami no skāres ar svešiem supiem. Par katru novērotu trakumsērgas gadījumu vai aizdomām par to, nekavējoties jāziņo piekritīgām iestādēm. Tā rīkojoties sekmes nelzpaliks.

P. Kiričenkovs,
Ilūkstes apr. vet. ārsts.

Īsumā iepazīnušies ar trakumsērgas apkašanos noteikumu un instrukciju prasībām, trakumsērgas būtību un pazīmēm un ievērojot, ka trakumsērga ir lipīga un nes mēvi kā cilvēkiem, tā mājkustotiem un tā arī materiāla rakstura zaudējums, jāsekmē trakumsērgas apkašanos. Šo darbu veicot jāseko, lai saimniecībā nebūtu lieki suni un kaķi. Supus jātur piesietus stīrpā saitē. Izlāzot supus ārpus mājas, tos nepieciešams apgādāt stīpriet uzpurpēm. Jārūpējas par supu un kaķu apkārklejotāju iznīcināšanu. Ganāmpulki apsargājami no skāres ar svešiem supiem. Par katru novērotu trakumsērgas gadījumu vai aizdomām par to, nekavējoties jāziņo piekritīgām iestādēm. Tā rīkojoties sekmes nelzpaliks.

P. Kiričenkovs,
Ilūkstes apr. vet. ārsts.

Īsumā iepazīnušies ar trakumsērgas apkašanos noteikumu un instrukciju prasībām, trakumsērgas būtību un pazīmēm un ievērojot, ka trakumsērga ir lipīga un nes mēvi kā cilvēkiem, tā mājkustotiem un tā arī materiāla rakstura zaudējums, jāsekmē trakumsērgas apkašanos. Šo darbu veicot jāseko, lai saimniecībā nebūtu lieki suni un kaķi. Supus jātur piesietus stīrpā saitē. Izlāzot supus ārpus mājas, tos nepieciešams apgādāt stīpriet uzpurpēm. Jārūpējas par supu un kaķu apkārklejotāju iznīcināšanu. Ganāmpulki apsargājami no skāres ar svešiem supiem. Par katru novērotu trakumsērgas gadījumu vai aizdomām par to, nekavējoties jāziņo piekritīgām iestādēm. Tā rīkojoties sekmes nelzpaliks.

Garšaugu uzglabāšana ziemai

Garšaugi uzlabo ne tikai ēdiena garšu, bet padara uzturu arī vērtīgāku, piegādājot organismam vielas, kuras neuzņemam ar parasto uzturu. Agrāki garšas uzlabošanai lietoja no ārzemēm ievestās garšvielas, bez kādas uztura vērtības un dažas pat veselībai kaitīgas. Tādēļ namamātes, koloniālo garšvielu vietā, paterēsīm mūsu pašu zemē audzētas garšas saknes un garšas augus, kā sipolus, lokus, dilles, estragonu, selerijas, pētersilus u. t. t., kas ēdienam piešķir maigu un patīkamu garšu.

Vasaras mēnešos pieejami dažādi zaļumi un tādēļ jau laikus jāpadomā par to saglabāšanu, lai arī ziemas mēnešos varētu pagatavot garšīgu un veselīgu uzturu.

Garšaugus izdevīgi sālt. Sīkās, aromātiskās dīļu lapas nomazgā, sagriež, sapilda cieši burkā vai pudelēs kārtām ar sāli. Uz 500 gr garšaugu ņem 120 gr sāls. Virsējo kārtu nobeidz ar biezāku sāls kārtu. Pēc tam trauku rūpīgi nosien un novieto vēsā telpā. Ļoti garšīgas dilles, ja virsū uzliek vārtitus kartupeļus. Līdzīgi sāļ pētersījus, seleriju lapas. Garšaugus var sālt kopā vai katru atsevišķi.

Garšaugus var arī kaltēt. Tos sīki sagriež un žāvē mērenā siltumā, nepār-

sniedzot 55°C. Izžāvētus noglabā maisiņos vai slēgtā traukā sausā vietā. Zaļumus var uzglabāt ziemai pārlietus ar etiķi. Izvēlas konservēšanai jaunākās augu daļas, un sīki sasmalcina. Sajauc ar galda etiķi, pipi pudelēs, noslēdz un sterilizē pie 100°C ¾ stundas.

Sādus garšas augus lieto kā svaigus mērcēm, zupām, sautējumiem, salātiem. Lokus ļoti labi var audzēt visu ziemu istabā — puķu podā vai kastītē un tiem nevajadzētu trūkt nevienā mēnā.

M. Pētersone,
Ilūkstes apriņķa mājturības instruktore.

Magopu sēklas ievācamas tad, ja sausā laikā galvīpām pieskaroties sēklas tauti grab. Ar magopu sēkļu ievākšanu neder vīcināties, jo slapjam laikam uzņūkot magopu galvīgas var sākt drīs pelēt.

Savvaļas ārstniecības augu vākšanā pašreiz jāpiegriežas šādiem augiem: meža aveņu, kazeņu, mīleņu, bērzu, mežrožu, liepu, sērmūku (pīlādžu), lapdu, melleņu, mālīpeņu lapas; zāvētās meža aveņu, sērmūku (pīlādžu) ogas; skābo ķiršu ogu kātiņus, zāvētus; apiņu ziedu galvīgas; Islandes sūmas; melno rudzu graudus, stāpeļu sporas u. c. Visām augu daļām jābūt sausi zāvētām. Savvaļas ārstniecības augus un augu tējas jānosūta Farmācijas pārvaldes Ārstniecības angu uzņēmumam Rīgā, Mārskalu ielā 7 (tālr. 34449).

Kad košo ziedu daudzums pļāvās un laukos samazināties un druvās pīlijusās saules zelta, mūsu čaklajām un nenogurtošajām bitēm sāk strauji samazināties darba laiks. Vēl tas rodams ir vienīgi šabolīpa atālā, vai vēlīpos grīku sējumos, bet it sevišķi viršu laukos. Saulainās, karstās dienās bites vāc arī saldo lapu izsvīdumu. Viršu un lapu izsvīduma medū viegli atšķirt no ziedu medus. Abi ir tumšākā krāsā un ar īpatnēju, asu, un viršu medus vēl mazliet rūgtu, piegaršu. Kā viens, tā otrs satur bitēm daudz nesagreimojamu sastāvdaļu. Atstājot ziemas barības krājumu stropos, tie abi lielos daudzumos nebūtu vēlama.

Bišu ligzdas medus krājumu apskatīšana un izvērtēšana katrā ziņā jāveic šīs pēdējās rudens saules dienās. Novērtējot šīnu labumu ligzdā, jāņem arī ziemošanai nederīgais medus. Tā vietā izēdināms, kamēr laiks samērā pietaras silts, vai nu magazinās sanestais ziedu medus, vai cukura sīrups. Ja uzglabāt

magazines rāmiši ar medu, tad atvākotus aizliek tos bitēm arī šķidrā iznešanai. Ja medus no rāmišiem viss ir izsviests, to atkālda ar vārošu ūdeni — uz 3 daļām medus ņemot 1 daļu ūdens. Cukura sīrupu pagatavo vārošā ūdenī, izšķīdinot cukuru, ņemot pēc svāra uz 1 daļu ūdens 2 daļas cukura.

Izēdinot medus vai cukura sīrupu, stipri jāuzmanās, lai nepavedinātu salmes uz savstarpēju aplaupīšanu. Pie aplaupīšanās parasti mazās, aizstāvēties nespējīgās saimītes, krit par upuri spēcijajām. Nereti gadās, ka taisni vārgās saimes ir arī slīmas. Līdz ar nolauptu medu stīrās saimes ienes stropā arī slimību. Tāpēc izēdināt cukura sīrupu bišu lidošanas laikā nedrīkst. Tas izdarāms vēl vakaros, vai pieļaujams tikai lietainās, apmākušās dienās. Tāda pat nolūka pa ēdināšanas laiku stipri sašaurināmas stropiem skrejas.

Agr. A. Dzene.

Magopu sēklas ievācamas tad, ja sausā laikā galvīpām pieskaroties sēklas tauti grab. Ar magopu sēkļu ievākšanu neder vīcināties, jo slapjam laikam uzņūkot magopu galvīgas var sākt drīs pelēt.

Savvaļas ārstniecības augu vākšanā pašreiz jāpiegriežas šādiem augiem: meža aveņu, kazeņu, mīleņu, bērzu, mežrožu, liepu, sērmūku (pīlādžu), lapdu, melleņu, mālīpeņu lapas; zāvētās meža aveņu, sērmūku (pīlādžu) ogas; skābo ķiršu ogu kātiņus, zāvētus; apiņu ziedu galvīgas; Islandes sūmas; melno rudzu graudus, stāpeļu sporas u. c. Visām augu daļām jābūt sausi zāvētām. Savvaļas ārstniecības augus un augu tējas jānosūta Farmācijas pārvaldes Ārstniecības angu uzņēmumam Rīgā, Mārskalu ielā 7 (tālr. 34449).

Magopu sēklas ievācamas tad, ja sausā laikā galvīpām pieskaroties sēklas tauti grab. Ar magopu sēkļu ievākšanu neder vīcināties, jo slapjam laikam uzņūkot magopu galvīgas var sākt drīs pelēt.